

1 Pierādīšanas pienākums

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Pierādīšanas pienākums ir personai, kas izsaka apgalvojumu; to nosaka *Tiesu organizācijas* un civilprocesa kodeksa 562. pants: "fakta pierādīšanas pienākums visos gadījumos ir tai pusei, kura to apgalvo".

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Jā, šādi noteikumi pastāv. Tos var atrast *Tiesu organizācijas* un civilprocesa kodeksa 627. un turpmākajos pantos, kuros ir minēti dokumenti, kuriem nav nepieciešams cits autentiskuma pierādījums, to skaitā:

Maltas valdības tiesību akti, kurus parakstījis ministrs vai tās nodaļas vadītājs, kas tos ir izdevusi; viņa prombūtnes gadījumā tos paraksta vietnieks, asistents vai nākamā amatpersona pēc ranga, kurai ir tiesības šādus aktus parakstīt;

Maltas valdības visu departamentu reģistri;

visi publiskie dokumenti, kurus parakstījušas kompetentās iestādes un kuri publicēti Maltas oficiālajā vēstnesī;

Maltas valdības tiesību akti, kuri ir drukāti ar valdības pilnvarojumu un ir atbilstoši publicēti;

Maltas tiesu un baznīcas tiesu akti un reģistri;

valsts reģistrācijas biroja un zemes dienesta izdotie sertifikāti;

jūras protesta akts, kas sastādīts saskaņā ar Civiltiesas Pirmās palātas pilnvaru;

citi dokumenti, kas minēti Tirdzniecības kuģu likumā (to skaitā reģistrācijas sertifikāti, kurus parakstījis sekretārs vai cita pilnvarota amatpersona, un visa pārējā informācija, kas ir tāda reģistrācijas sertifikāta noraksts, kuru parakstījis sekretārs vai cita pilnvarota amatpersona).

Ir arī citi dokumenti, kurus var uzrādīt un uz kuru saturu neattiecas pierādīšanas pienākums, tomēr ir likumīgi atzīta vai kuru ir atzinusi valdība;

ikvienas tādas valsts iestādes vai organizācijas akti un reģistri, kura ir likumīgi atzīta vai kuru ir atzinusi valdība;

draudzes akti un reģistri, kas saistīti ar dzimšanu, laulību un nāvi, kā arī rīcību saskaņā ar likumu draudzes priesterā klātbūtnē;

Maltas valsts notāru izdoti akti un reģistri;

tirgotāju grāmatvedības žurnāli, kas vesti saskaņā ar likumu, — tikai attiecībā uz jebkuru komerciālu vienošanos vai citu komerciāla rakstura darījumu;

publisko brokeru grāmatvedības žurnāli, kas vesti saskaņā ar likumu, — attiecībā uz jebkādu darījumu, kas bijis noslēgts starp līgumslēdzējām pusēm saistībā ar komercjautājumiem.

Var uzrādīt pierādījumus, kas ir pretrunā ar šā veida dokumentu saturu.

Neatkarīgi no šiem dokumentiem pastāv vēl kāda prezumpcija. ko regulē 16. nodaļa Maltas Tiesību aktu krājumā, Civilkodekss, t. i., ka laulībā dzimuša bērns ir sievas vīrs. Iespējams pierādīt, ka šī likumīgā prezumpcija vairs nav spēkā, iesniedzot ar zvērestu apliecinātu prasības pieteikumu Civiltiesā (Ģimenes nodaļā) un uzrādot pierādījumu, kas apliecina, ka šāda prezumpcija nav spēkā esoša.

Pusei nav jāpierāda arī fakti, kurus Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Lai pasludinātu spriedumu civillietās, tiesai ir jābūt pārliecinātai, ka ir sniegts pietiekami daudz pierādījumu iespējamības izvērtēšanai.

2 Pierādījumu iegūšana

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Ikvienai lietā iesaistītajai pusei neatkarīgi no tās tiesībām ir jābūt pārliecinātai par savu lūgumu, pēc citas lietā iesaistītās puses lūguma vai pēc tiesas izsaukuma *ex officio*. Kad procesu uzsāk pēc pieteikuma, kas apliecināts ar zvērestu, ir jāizveido liecinieku saraksts. Tas pats attiecas arī uz atbildi, kas apliecināta ar zvērestu, — ir jābūt iekļautam šim liecinieku sarakstam. Ja puse vēlas uzrādīt liecinieku, kas šādā veidā nav norādīts, tai ir jāiesniedz attiecīgs pieteikums.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

Līdzko pieteikums pierādījumu iegūšanai ir pieņemts, lieciniekus izsauc uz tiesu ar pavēli, kas izdota pēc tās personas pieteikuma, kura vēlējies šādas pavēles izdošanu. Lūgumu par šādas pavēles izdošanu var izteikt vārdiski Miertiesā (Maltā) un Miertiesā (Gozo) to zemākstāvošajā jurisdikcijā.

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Tiesa var noraidīt puses pieteikumu gūt pierādījumus, ja izsauktā persona ir advokāts, advokāta palīgs vai priesteris. Turklāt neviena persona, kura piedalās sēdē, nevar būt par liecinieku tajā pašā lietā. Tomēr tiesai ir tiesības brīvi izlemt šo noteikumu neievērot noteiktos gadījumos, ja šādai rīcībai ir pamatots iemesls. Pastāv arī īpaši likumi, kas regulē ar likumu noteikto slepenības saturu un nepieļauj noslēpuma un konfidencialas informācijas atklāšanu. Turklāt prasību var noraidīt, ja tiesa uzskata, ka liecinieks nav atbilstošs.

āms, vai uz citu personu sniegtajām ziņām, ja šīs personas nav noprotinātas.

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Pastāv triju veidu pierādījumi, kurus ir iespējams uzrādīt, — dokumenti, mutiskas liecības (*viva voce*) un ar zvērestu apliecinātas rakstveida liecības.

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

Pamatprincips ir tāds, ka liecinieku izjautāšana lietu izskatīšanas laikā ir atklāta un *viva voce*. Tomēr likums paredz arī citas izmantojamās pierādījumu iegūšanas metodes:

pierādījumus var sniegt ar zvērestu apliecinātu rakstveida liecību veidā, un tas attiecas gan uz tiem lieciniekiem, kuri uzturas Maltā, gan uz tiem, kuri ir ārzemēs;

gadījumā, ja persona gatavojas atstāt Maltu, ir slima vai ir gados vecāks cilvēks, vai arī ja pastāv iespējama, ka šī persona var nomirt vai kļūt nespējīga pirms lietas izskatīšanas, vai nevar ierasties sēdē, tiesa var iesaistīt tiesas palīgu, kas šo personu uzklausa. Šādā gadījumā lieciniekam uzdotos jautājumus kopā ar sniegtajām atbildēm sagatavo rakstiski un liecinieks paraksta pierādījumu vai paraksta vietā ievieļ krustu;

tiesa var arī iecelt papildu tiesnesi atsevišķa liecinieka uzklaušanās lietā gadījumā, ja liecinieks nevar tiesā ierasties vecuma dēļ;

ja liecinieks uzturas ārzemēs, advokāts pēc pieteikuma var pieprasīt uzklausišanu ar pieprasījuma vēstulju palīdzību (tiesiskās palīdzības pieprasījums) — puse, kura pieprasa šā liecinieka uzklausišanu, sagatavo rakstiskus jautājumus un norāda tās personas vārdu un adresi, kura ieradīsies šīs puses vārdā liecinieku uzklausišanas laikā;

ja tiesa to uzskata par atbilstošu, tā var atļaut veikt liecinieku sniegto pierādījumu audioierakstu vai videoierakstu;

tiesa var iesaistīt tiesu amatpersonas, pilnvarojot tās uzklausi lieciniekus un administrēt zvērestu nodošanu.

Kad pierādījumu savākšanā ir iesaistīta tiesu amatpersona, tās rīcībā ir tādi paši līdzekļi kā tiesai.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Visi pierādījumu veidi ir uzskatāmi par vienādi svarīgiem.

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Nē, tomēr vienmēr ir jāuzrāda labākie pierādījumi.

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Jā, likums liek visiem izsauktajiem lieciniekiem liecināt. Tomēr liecinieku nevar piespiest atbildēt uz jautājumiem, atbildot uz kuriem viņš varētu kļūt par kriminālvajāšanas subjektu.

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

Jebkuras tiesas lietā iesaistītās puses vīrs vai sieva ir kompetenti liecinieki, un viņiem var likt liecināt lietā pēc jebkuras puses lūguma. Tomēr vīram nevar likt atklāt neko, ko viņa sieva tam ir konfidenciali stāstījusi viņu laulības laikā un otrādi, kā arī nevienam no laulātajiem nevar likt atbildēt uz jautājumiem, kas varētu padarīt otru laulāto par kriminālvajāšanas subjektu.

Pie citiem faktiem, uz kuriem attiecas atbrīvojums, pieskaitāmi arī tie, kas uzticēti advokātiem, advokāta palīgiem vai priesteriem. Tomēr gadījumā, ja advokāts vai advokāta palīgs gūst sava klienta piekrišanu vai priesteris gūst tās personas piekrišanu, kura viņam ir atzinusies, tos var iztaujāt par jautājumiem, kas kļuvuši viņiem zināmi (atzīšanās priekšmets); advokātu un advokāta palīgu var iztaujāt attiecībā uz to, ko viņiem uzticējies klients saistībā ar lietu, un priesteri var iztaujāt par faktiem, kas tam kļuvuši zināmi grēksūdzes laikā saskaņā ar grēksūdzes noslēpumu.

Grāmatvežiem, ārstiem, sociālajiem darbiniekiem, psihologiem un laulības konsultantiem bez tiesas rīkojuma nevar likt atklāt informāciju, ko tie ieguvuši no saviem klientiem un kas ir profesionālais noslēpums, vai ja viņiem šāda informācija ir kļuvusi zināma profesionālās darbības rezultātā. Šī privilēģija attiecas arī uz tulkkiem, kuri ir iesaistīti šādas slepenas informācijas nodošanā.

Liecinieks, kuram ir saistošs nosacījums par profesionālo slepenību, nevar atklāt noslēpumu un konfidencialu informāciju, izņemot noteiktus apstākļus saskaņā ar sevišķu likumu, kas piemērojami attiecībā uz lietu.

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Ja regulāri izsaukts liecinieks neierodas tiesā noteiktajā laikā, viņš ir uzskatāms par vainīgu necieņas izrādīšanā tiesai un nekavējoties tiek atzīts par nepiemērotu liecināšanai un viņam tiek uzlikts naudas sods. Tiesa arī drīkst izdot rīkojumu par eskortu vai arestu, lai lieciniekam liktu ierasties tiesā un sniegt liecību nākamajā sēdē. Taču tiesa var atsaukt noteikto naudas sodu, ja liecinieks savu neierašanos spēj attaisnot, minot pamatotus iemeslus.

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

Jebkura pie vesela saprāta esoša persona, ja nepastāv izņēmumi attiecībā uz tās kompetenci, var būt par liecinieku. Par liecinieku var būt persona jebkurā vecumā, ņemot vērā faktu, ka šī persona apzinās, ka sniegt nepatiesus pierādījumus ir nepareizi.

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uzklausi liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uzklausi videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekļu palīdzību?

Puses vai pretējās puses izjautāšanas laikā tiesa var uzdot lieciniekam jebkuru jautājumu, ko tā uzskata par nepieciešamu vai lietderīgu. No otras puses, ikvienai lietā iesaistītajai pusei neatkarīgi no tās tiesībām ir jauts liecināt pēc sava lūguma, pēc citas lietā iesaistītās puses lūguma vai pēc tiesas izsaukuma *ex officio*.

Lietās, kurās iesaistīti nepilngadīgie, tiesnesis uzklausa nepilngadīgo *in camera* vai arī viņa uzklausišanai tiek nozīmēts advokāts bērnu lietu jautājumos.

Lieciniekus, kuri dzīvo ārpus Maltas, ir iespējams uzklausi ar videokonferences palīdzību.

3 Pierādījuma izvērtēšana

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Ja pierādījumu iegūšanai nav izmantoti nelikumīgi līdzekļi, sprieduma sagatavošanas laikā uz tiesu neattiecas nekādi ierobežojumi. Vienīgais izņēmums ir tāds, ka tiesa parasti neievēro pierādījumus attiecībā uz faktiem, kurus, pēc liecinieka teiktā, viņš ir uzzinājis no citiem, vai faktus, kurus sniegušas citas iesaistītās puses, kuras var atbilstoši liecināt.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Jā, tiesa pieņem lietā iesaistītās puses sniegtās liecības.

Lapa atjaunināta: 22/03/2017

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.